

MEMO

Voor: Gemeentesecretarissenoverleg
Van: (10)(2e) (10)(2e)
Betreft: Verantwoordelijkheidsprincipe tegemoetkomingen blok B
Datum: 12 maart 2021

Bij de uitwerking van de regelingen voor blok B lopen het Rijk en de regio aan tegen een verantwoordelijkheidsvraagstuk: wie neemt het besluit voor de toekenning van de tegemoetkomingen aan de eigenaren, danwel de toekenning van budget voor aanvullende maatregelen aan de eigenaren. In samenhang daarmee is ook de vraag actueel wie de verantwoordelijkheid (en kosten) draagt voor de uitvoering en voor behandeling van beroep en bezwaar. In dit memo geven we onze visie op dit vraagstuk en een advies.

Governance principe

In het opstellen van governance van een (subsidie)regeling is een belangrijk principe dat beslissingsmacht én verantwoording bij elkaar horen. Dat betekent dat degene die over de toekenningen besluit ook de uitvoering ervan organiseert en de bijbehorende vraagstukken oppakt. Op die manier wordt de situatie (bijvoorbeeld in het geval van een beroep- of bezwaarzaak) waarin verschillende overheden naar elkaar wijzen vermeden. De inwoners zijn het meest gebaat bij een helder verantwoordelijkheidsprincipe. Het zou een vreemde zaak zijn als bij beroep of bezwaar een ander ter verantwoording wordt geroepen dan degene die de beslissing genomen heeft.

Wat betekent dit voor blok B?

In de uitwerking van de bestuurlijke afspraken moet nog een aantal belangrijke besluiten genomen worden, met budgettaire consequenties. Om te komen tot een verdeling van de middelen over gemeenten, woningen en eigenaren zijn er voor blok B drie belangrijke besluiten te nemen:

1. De keuze welke woningen in blok B vallen
2. De keuze of de eigenaar van een woning keuze krijgt uit (a) enkel de tegemoetkoming (€30.000) of (b) tegemoetkoming (€30.000) of (c) aanvullende versterkingsmaatregelen.
3. De aard van de aanvullende werkzaamheden en het daarvoor toe te kennen budget.

Voor beide besluiten staan **de gemeenten** aan de lat: zij staan aan de basis van de clustering, wijzen de woningen aan en geven een voorzet voor onder welk regime de woningen vallen. Die besluiten worden in het VOG vastgesteld.

De betrokkenheid van het Rijk is veel beperkter. In tegenstelling tot de woningen in blok A, beperkt de betrokkenheid van het Rijk zich puur tot het beschikbaar stellen van financiële middelen (al dan niet in tranches) om de regeling te bekostigen. Daarvoor is een totaalbedrag van 300 miljoen afgesproken. Het Rijk heeft ook telkens aangegeven niet op individueel niveau over de toekenningen van de tegemoetkomingen of de budgetten voor aanvullende versterkingsmaatregelen te willen worden betrokken. Wel is het Rijk bereid ondersteuning te verlenen bij de totstandkoming van de regelingen. Daarnaast vraagt het rijk tevoren inzage in de te volgen procedures over hoe de regio tot de toekenningen besluit.

Als we het governance principe volgen is het daarmee noodzakelijk dat de gemeenten ook de verantwoordelijk dragen voor de uitvoering van de regeling van blok B. Dat betekent dat de toekenning, bezwaar en beroep *primair* de verantwoordelijkheid van de 5 gemeenten is. Het geld dat vanuit het Rijk beschikbaar wordt gesteld voor de uitvoering van blok B wordt daarmee dus eerst het geld van de gemeenten en daarna toegekend aan de eigenaren van woningen in Blok B. De financiële verhoudingswet schrijft voor dat de manier om de middelen voor dit doel bij de gemeente te krijgen is via een Specifieke Uitkering. Dat kan één specifieke uitkering zijn aan een centrumgemeente of aan de provincie, die de middelen vervolgens door gedecentraliseerd naar de desbetreffende gemeenten, of in de vorm van 5 specifieke uitkeringen, één aan elke gemeente, Voordeel van de laatste methode is dat in principe slechts een keer een besluit over de verdeling tussen de gemeente hoeft te worden genomen. Daarna is de bestuurlijk drukte voorbij en kan elke gemeente het zelf verder afwikkelen. Nadeel is dat het lastiger wordt om tussentijds nog te schuiven tussen de budgetten van de verschillende gemeente, als daar vanwege gewijzigde omstandigheden nog aanleiding toe is.

Uitvoering

Het is belangrijk om onderscheid te maken tussen verantwoordelijkheid en uitvoering. Als de verantwoordelijkheid bij de regio komt te liggen is het verstandig om de uitvoering zoveel mogelijk te beleggen bij de gremia die dat ook doen voor blokken A en C. Omdat de regelingen in blok B sterk zullen lijken op de regelingen in Blok A is het overzichtelijk om zoveel mogelijk daarbij aan te sluiten. Het Rijk zal hoogstwaarschijnlijk SNN vragen om de uitvoering van Blok A te doen. Het ligt voor de hand om vanuit de gemeenten dezelfde vraag te stellen aan SNN. Er ontstaat dan een opdrachtgever-opdrachtnemer relatie tussen de gemeenten en SNN, en de kennis en expertise van de uitvoerder van blok A wordt ook benut voor blok B.

Uitvoeringskosten

Belangrijke vraag die in dit model opkomt is de vraag wie verantwoordelijk is voor de kosten van de uitvoering. In de bestuurlijke afspraken is hierover in onderdeel B niets concreets op papier gekomen. Wij gaan er daarom vanuit dat er geen specifieke financiële afspraken zijn gemaakt over

dit onderdeel van Blok B. Wel zijn er generieke afspraken gemaakt over de “extra organisatiekosten die direct te maken hebben met de versterking” waar de gemeenten en de provincie mee geconfronteerd worden. Het budget daarvoor is € 70 miljoen, onder het kopje Governance. Uitvoeringskosten ten laste van de €70 mln, op basis van de bestuurlijke afspraak over Governance: “Aangezien gemeenten en provincie worden geconfronteerd met extra organisatiekosten die direct te maken hebben met de versterking wordt een aanvullend budget beschikbaar gesteld van € 70 miljoen.” Bij een geschatte omvang van 5 tot 10% voor de uitvoeringskosten (afhankelijk van het aantal aanvragen en dus van het aantal handelingen) zou betekenen dat (in het geval dat alle middelen daadwerkelijk worden uitgegeven) de kosten maximaal tussen de 15 en 30 miljoen euro liggen. Een uitgewerkte offerte van SSN moet daar uitsluitel over geven.

Advies

Wij achten het wenselijk, logisch en consistent om de gemeenten verantwoordelijk te maken voor de aanwending, uitvoering en afwikkeling (beroep en bezwaar) van de regelingen onder Blok B. In de praktijk zal dat betekenen dat er ter uitvoering van vijf specifieke uitkeringen 5 keer een gemeentelijke subsidieregeling moet worden vastgesteld. Voor duidelijkheid naar de inwoners adviseren wij nadrukkelijk om de regelingen identiek te formuleren, in lijn met de rijkssubsidieregeling die van kracht is voor Blok A en ook de uitvoering bij dezelfde instantie te beleggen. Dat betekent dat er eigenlijk geen ruimte is voor maatwerk of specifieke amendementen per gemeente, hoewel elke gemeente daar formeel wel het recht toe heeft. Wij raden dat af omwille van de transparantie en eenvoud. De uitvoering van de regeling moet zoveel mogelijk aansluiten op de uitvoering van blok A en daarmee ligt het voor de hand om SNN ook hier te vragen de regeling uit te voeren. De uitvoeringskosten kunnen worden gedeclareerd ten laste van het daarvoor bestemde budget van 70 miljoen. Wij adviseren om dat laatste ten principale te laten bekrachtigen door het VOG, en om SSN te vragen een gedetailleerde offerte op te stellen voor de uitvoeringskosten op basis van het verwachte aantal aanvragen.

Een schets van de voorgestelde aanpak is ter illustratie bijgevoegd op de volgende bladzijde.

Voorstel uitwerken bestuurlijke afspraken Groningen, geldstromen en verantwoording

Blok B: Clustering onuitlegbare verschillen

